

TREI ANI DE PARTICIPARE A REPUBLICII MOLDOVA LA PROGRAMUL ORIZONT 2020

Doctor în chimie **Lidia ROMANCIUC**
Centrul Proiecte Internaționale al AȘM

Dinamica pozitivă privind participarea comunității științifice din Republica Moldova în Programul cadru al UE PC7 a creat premise pentru asocierea la noul Program-cadru de cercetare-inovare al UE ORIZONT 2020 (2014–2020), menit să asigure antrenarea în circuitul european și global a ideilor, tehnologiilor și capitalului uman prin obținerea accesului plenar la mecanismele de mobilitate academică, integrare în asociațiile și uniunile europene și internaționale de business și inovații.

Astfel, Academia de Științe a Moldovei, cu sprijinul Guvernului, în special al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, de comun cu Directoratul CE pentru Cercetare-Inovare, a inițiat procesul de negocieri în vederea obținerii pentru Republica Moldova a statutului de țară asociată la H2020. Pe data de 1 iulie 2014, Republica Moldova a semnat, concomitent cu statele din Balcanii de Vest (Republica Macedonia, Muntenegru, Serbia, Albania, Bosnia și Herțegovina), Acordul de Asociere la Programul european pentru cercetare-inovare ORIZONT 2020.

Realizarea statutului de țară asociată presupune două acțiuni importante și anume: participarea la apelurile de concurs anunțate în cadrul Programului ORIZONT 2020 și integrarea în Spațiul European de Cercetare.

Pentru implementarea acestora, concomitent cu lansarea Programului ORIZONT, a fost elaborat Planul de Acțiuni Moldova în ORIZONT 2020 (2014–2020) privind crearea platformei funcționale care să asigure integrarea în Spațiul European de Cercetare și participarea în Programul ORIZONT prin susținerea activității Rețelei Punctelor Naționale de Contact, participarea la ședințele Comitetelor de Program ORIZONT 2020 și ale Comitetelor Strategice ale UE, funcționarea Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană (MOST/IGLO), promovarea Programului EURAXESS, organizarea evenimentelor informaționale și de promovare a oportunităților oferite de Programul Cadru ORIZONT 2020.

Totodată, pentru a stimula participarea la Programul ORIZONT 2020 și a valorifica statutul Repu-

blicii Moldova de țară asociată la H2020, cu suportul Comisiei Europene au fost elaborate și realizate un șir de activități specifice, cum ar fi: programele de concursuri noi, module de traininguri și evenimente de vizibilitate și promovare. Astfel, pentru eficientizarea participării în Programul ORIZONT 2020, pentru stimularea și asigurarea participării comunității științifice din domeniul cercetării și dezvoltării, a IMM-urilor, ONG-urilor și altor instituții au fost anunțate trei programe de concursuri noi:

- **Conectarea centrelor de excelență din Republica Moldova la Infrastructura Europeană de Cercetare.** În cadrul acestui program, în anii 2015–2017 au fost susținute 12 proiecte, șase dintre care sunt realizate în instituțiile de cercetare și șase în instituțiile de învățământ superior. Echipele de cercetători implicate în implementarea proiectelor au elaborat și depus propuneri de proiecte la apelurile lansate în cadrul programului ORIZONT 2020.

- **Creșterea participării în cadrul Programului ORIZONT 2020 prin susținerea mobilității cercetătorilor.** În anii 2015–2016, programul în cauză a oferit peste 150 de granturi pentru deplasări ale cercetătorilor la evenimente de brocheraj, traininguri, conferințe, ședințe ale comitetelor de program ce activează pe lângă Uniunea Europeană. Actualmente este anunțat un concurs similar pentru anii 2017–2018.

- **BONUS EUROPEAN pentru stimularea participării la Programul ORIZONT 2020.** În ultimii doi ani în acest scop au fost susținute peste 65 de proiecte. Programul respectiv este prelungit pentru următorii doi ani, 2017–2018.

- Recent, a fost anunțat, de către Academia de Științe a Moldovei și Centrul Proiecte Internaționale, un nou concurs: **Modernizarea Infrastructurii de Cercetare - RESINFRA 2017–2018** pentru instituțiile din sfera științei și inovării.

Luând în considerare faptul că Republica Moldova, începând cu 1 ianuarie 2014, este țară asociată la Programul Cadru al Uniunii Europene de cercetare-inovare ORIZONT 2020, scopul concursului este amplificarea capacității organizațiilor din sfera științei și inovării prin:

Țara	Moldova	Armenia	Georgia	Belarus	Ucraina	Azerbaidjan	Rusia
Populația	3 300 000	2 976 443	4 433 434	9 329 243	42 560 230	9 607 122	143 500 000
Nr. de propuneri înaintate per total	242	89	148	178	908	39	249
Nr. de proiecte susținute per total	24	14	16	23	84	5	67
Nr. de propuneri înaintate per 1 milion de locuitori	73	30	33	19	21	4	2
Nr. de proiecte susținute per 1 milion de locuitori	7	5	4	2	2	0,5	0,5
De câte ori Moldova e mai activă în înaintarea proiectelor în comparație cu țările EaP și Rusia		2,45	2,2	3,84	3,44	18,06	42,26
De câte ori Moldova e mai activă în câștigarea proiectelor în comparație cu țările EaP și Rusia		1,55	2.02	3,84	3,44	18,06	15,58

-dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de cercetare,

-integrarea în Spațiul European de Cercetare prin conectarea și aderarea la infrastructurile de cercetare Europene,

-facilitarea cooperării științifice internaționale prin participarea la proiectele de cercetare și de infrastructură în cadrul Programului ORIZONT 2020 și participării în alte Programe Europene comunitare.

Concursul este anunțat pentru toate domeniile de cercetare.

Totodată, au fost organizate evenimentele de informare și promovare a științei în societate: „Noaptea Cercetătorului” (2013, 2015, 2016), 10 ședințe „Science Slam”, la care tinerii cercetători au prezentat publicului larg rezultatele cercetării într-un mod accesibil. Au fost organizate și alte evenimente importante la nivel național și internațional.

Pentru creșterea abilităților privind scrierea proiectelor, managementul financiar și administrativ al acestora, raportare și audit au fost organizate un șir de traininguri în țară și peste hotare cu participarea experților străini.

Conform statisticii oficiale a CE, pe parcursul perioadei 2014–2016, în cadrul Programului comunitar de cercetare-inovare ORIZONT 2020, cercetă-

torii din Republica Moldova au depus peste 240 de propuneri de proiecte: 98 de la instituții de cercetare, 86 de la universități, 51 – de la IMM-uri, 28 – de la ONG-uri și 16 din alte organizații. Comisia Europeană a luat decizia pozitivă pentru susținerea a 26 de proiecte cu participarea a 29 de organizații științifice în suma de peste 2 milioane de euro. O parte din proiectele înaintate la diferite apeluri de concurs la H2020, au obținut un punctaj mult mai mare decât marja de trecere și sunt pe lista de așteptare.

Comparativ cu Rusia și statele membre ale Parteneriatul Estic, luând în considerare numărul de populație, Republica Moldova este cel mai activ participant la apelurile din cadrul Programului ORIZONT 2020 după cum urmează:

- de două ori mai activă decât Armenia și Georgia;
- de trei ori mai activă decât Belarus și Ucraina;
- de circa zece ori mai activă decât Azerbaidjanul și Federația Rusă

În afară de cele expuse mai sus, participarea la programele comunitare contribuie la ajustarea sistemului CDI la cerințele și standardele europene, dezvoltarea infrastructurii de cercetare autohtonă, mobilitatea cercetătorilor, schimbul de experiență având ca scop final integrarea în Spațiul European de Cercetare.